

УДК 343.2/7 (043.2)

Тручковська А.В., студентка,
Хмельницький університет
управління та права, м. Хмельницький
Науковий керівник: Плисюк Н.М., к.ю.н., доцент

ЩОДО КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Інтеграція України до Європейського Союзу зумовлює реформування усіх галузей українського законодавства відповідно до європейських стандартів, у тому числі і кримінальної. Особливо важливими питаннями є охорона життя людини і встановлення за посягання на нього належної міри відповідальності. Одним із злочинів, що посягає на життя людини, відповідальність за який передбачена вітчизняним законодавством в ст. 120 Кримінального кодексу України (далі – ККУ), є доведення до самогубства [1].

Проблеми кримінальної відповідальності за доведення до самогубства в різні часи досліджували такі вчені, як В.О. Глушков, А.В. Наумов, В.І. Ткаченко, Л.М. Шестопалова, С.І. Яковенко, Н.М. Ярмиш та інші. Однак в даних дослідженнях недостатня увага приділялася характеристиці нових способів доведення до самогубства. Наразі наукових статей та праць з цієї тематики немає.

За даними ВООЗ на 2012 рік в Україні було вчинено близько 10 (десяти) тисяч актів суїциду. Середній показник для нашої країни – 22 суїциди на 100 тисяч осіб. Україна входить в десятку країн з найвищим рівнем самогубств. Як свідчать наукові джерела, співвідношення самогубств і доведення до самогубства становить близько один до двадцяти. Разом з тим, з 2010 р. по 2015 р. в Україні винесено лише чотири вироки за доведення до самогубства, тобто менше одного вироку на рік [1]. Не знайшовши слідів насильства на тілі загиблих, правоохоронці, як правило, припиняють провадження у справах про самогубство.

З розвитком науково-технічного прогресу та еволюцією людства з'являються такі, які раніше не існували, злочини та способи їх вчинення. Так, одночасно зі швидким розвитком Інтернету з'явилися нові способи вчинення не лише крадіжки чи шахрайства, а й доведення до самогубства. При цьому новий спосіб доведення до самогубства поширюється у світі в міру стрімкого зростання кількості постійних користувачів мережі Інтернет.

Через те, що в чинному ККУ відсутня норма, яка б давала можливість притягати до відповідальності осіб за доведення до самогубства через мережу Інтернет, оцінити фактичну ситуацію і стан проблеми досить складно.

У Російській Федерації (приклад РФ використовується у зв'язку із ідентичністю існуючої норми за доведення до самогубства) у 2012 році вперше було засуджено Анну Семененко за доведення до самогубства через Інтернет. В її діях, окрім підбурювання до самогубства, за яке не можна притягти до відповідальності, були і факти публічного приниження гідності загиблого в мережі Інтернет. В даній ситуації, саме це дозволило притягти дівчину до кримінальної відповідальності, а вирок став сигналом і, в тому числі, для України про необхідність внесення змін до статті 120 Кримінального кодексу України [2].

Вже багато місяців поспіль в Мережі обговорюють поширену серед підлітків гру «Синій кит» або ж «Тихий будинок», «Море китів», «Розбуди мене о 4:20» [3]. У смертельній гри багато назв, однак результат завжди однаковий – самогубство. Пилип Будейкін, що діяв в соцмережах під псевдонімом «Пилип Лис», організував цілу мережу так званих «груп смерті», в яких підштовхував дітей і підлітків до скоєння самогубств. Будейкін був затриманий 16 листопада 2017 року в Московській області, після чого був поміщений під варту судом Петербурга. Арешт продовжено до 15 травня 2017 року. Слідчі пред'явили йому звинувачення за статтею 110 КК РФ і частини 4 статті 33 КК РФ – підбурювання до доведення до самогубства.

Гра у «Синього кита» прийшла й до України. За інформацією кіберполіції, сьогодні вже більше 13000 дітей щодня заходять у такі групи. Проте в Україні досі не існує механізму покарання «інтернет-маніяків», бо стаття за доведення до самогубства недосконала. Так, лише завдяки приватному розслідуванню родички загиблої дівчини та, за її зверненням, журналістському розслідуванню було розкрито доведення до самогубства 9 (дев'ятьох) осіб. В результаті, в Запоріжжі у вересні 2015 року відкрито кримінальне провадження у відношенні Євгенія Кривошеєва за статтею 120 ККУ. Його підозрюють у доведенні до самогубства через Інтернет дев'яти молодих жінок. На жаль, тільки одну з жертв удалося врятувати. По цій справі правоохоронцями була зафіксована IP-адреса особи, яка, використовуючи жіноче ім'я, знаходила в соціальній мережі «Контакт» майбутніх жертв та доводила їх до самогубства. Зі слів врятованої жертви, підозрюваний називав себе жіночим іменем, представлявся медичною сестрою, давав поради та рекомендації, як краще вчинити самогубство, допомагав обирати місце для повішення та знаряддя. Переписка підозрюваного з іншими жертвами підтвердила саме такий відпрацьований спосіб доведення до самогубства [2].

Проте, сьогодні притягти до кримінальної відповідальності підозрюваного неможливо, через відсутність в диспозиції статті 120 ККУ

дій, які він умисно вчинив і які спонукали дев'ятьох осіб вчинити самогубство.

Все частіше обґрунтовується необхідність встановлення кримінальної відповідальності за схилення до самогубства та сприяння йому, в тому числі через мережу Інтернет, оскільки особи, які сприяють вчиненню іншими самогубства залишаються безкарними, а отже і продовжують вчиняти відповідні злочинні дії [4, с. 187]. Практика закріплення даних складів злочину простежується у деяких зарубіжних країнах, але у різних формах, зокрема: підбурювання до самогубства (Індія [5], Голландія [6]); допомога в самогубстві (Данія [7]); схилення до самогубства (Вірменія [8]), схвалення самогубства (Австралія [9]).

Враховуючи світову тенденцію до росту злочинності в мережі Інтернет та появі нового способу доведення до самогубства необхідно своєчасно вносити зміни до кримінального законодавства, які будуть відповідати сучасним викликам з боку злочинців. Тому актуальним вважаю внести зміни до Кримінального кодексу України та, зокрема, передбачити у диспозиції статті 120 КК України покарання за схилення до самогубства та сприяння йому, в тому числі, через мережу Інтернет. Внесення відповідних змін відповідатиме реаліям часу, сприятиме встановленню належної нормативної регламентації кримінальної відповідальності за доведення особи до самогубства.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // ОВУ. – 2001. – № 21. – Ст. 920.
2. Пояснювальна записка до Проекту Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо встановлення кримінальної відповідальності за сприяння вчиненню самогубства) від 17.02.2016 р. № 4088 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58195
3. Покарати інтернет-маніяків, які доводять дітей до самогубства, практично неможливо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://internetua.com/pokarati--nternet-man-yak-v--yak--dovodyat-d-tei-do-samogubstva--prakticsno-nemojlivo>
4. Падох О.І. Деякі питання кримінальної відповідальності за доведення до самогубства, схилення до нього та сприяння йому / О.І. Падох // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. «Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави», 14-15 берез. 2012 р. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – С. 186-188.
5. Уголовный кодекс Индии. Пер. с англ. / под ред.: Никифоров Б.С. (предисл.); пер.: Михлин А.С. – М.: Иностран. лит., 1958. – 240 с.
6. Уголовный кодекс Голландии – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2001. – 510 с.
7. Уголовный кодекс Дании – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2001. – 230 с.
8. Уголовный кодекс Республики Армения – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2004. – 450 с.
9. Уголовный кодекс Австралии – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2002. – 432 с.